

László Péri. Linogravat de la sèrie "Linogravats", 1922

ges nous, arrelats en la cultura tradicional russa, però al mateix temps trencant amb aquesta. Les avantguardes russa i hongaresa del començament del segle xx, a Moscou-Petrograd-Vitebsk-Tiflis i a Budapest respectivament, figuraren entre els moviments de trencament avantguardista més vitals, tot i que més efímers, del present segle. Els canvis polítics forçarien a aquests artistes posteriorment a emigrar, o més aviat a retractar-se dels seus joves estils modernistes, però el moment històric de 1910-1920 a Rússia i a Hongria és un dels més emocionants i commovedors de les avantguardes del nostre segle.

L'exposició inclou les obres gràfiques neoprimitivistes de Natalia Goncharova, les obres cubo-futuristes d'Olga Rozanova, els extraordinaris collages d'Alexei Kruchenij (més conegut per la seua poesia que per la seua obra visual), els gravats suprematistes de Kasimir Malévich i El Lissitzky, i l'art gràfic constructivista de László Moholy-Nagy i László Péri, entre d'altres (com A. Rodchenko, V. Stepanova, G. Klucis, I. Puni, A. Exter, L. Popova). Especialment importants i rares, entre les obres mostrades, són les tres sèries que tenen per títol "Guerra", produïdes per Goncharova, Kruchenij i Rozanova respectivament; un exemple complet del "Ribre transracional" de Rozanova i "Suprematisme: 34 dissenys" de Malévich.

Aquestes obres es troben en l'actualitat en col·leccions suïsses principalment com a resultat de les polítiques d'adquisició dels museus i dels col·leccionistes privats suïssos, més que per algun llegat polític o cultural, encara que alguns artistes d'avantguarda d'Europa de l'Est van estar refugiats a Suïssa en distintes ocasions. Els fons d'aquest període del Cabinet des estampes de Ginebra són els millors i més complets que hi ha a Suïssa, i foren adquirits al llarg dels 10 últims anys pel conservador del Cabinet des estampes, i comissari de l'exposició a l'IVAM, Rainer Michael Mason.

ARTES GRÀFICAS VICENT, S.A.



Olga Rozanova. Portada del llibre "Ribre Transracional", 1916

Amb la col·laboració de:
 **ESABE**
 ESABE SEGURIDAD LEVANTE, S.A.

IVAM CENTRE JULIO GONZALEZ

Guillem de Castro, 118 - 46003 València
 Tel. (96) 386 30 00 - Fax (96) 332 10 94

De dimarts a diumenge d'11 a 20 hores
 Diumenge, dia del Museu, entrada gratuïta
 Dilluns tancat

 GENERALITAT VALENCIANA
 CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA



L'ÈPOCA HEROICA

OBRA GRÀFICA DE LES AVANTGUARDES RUSSA I HONGARESA
 1912-1925

LES COL·LECCIONS SUÏSSES

IVAM CENTRE JULIO GONZALEZ
 20 setembre / 9 desembre, 1990

Després d'un llarg període de ser passats per alt en els estudis efectuats a Europa Occidental i a Amèrica del Nord sobre els moviments artístics d'avantguarda a l'Europa de principi del segle xx, solament durant l'última dècada ha començat a revelar-se amb nitidesa la magnitud dels aconseguiments de l'avantguarda a Rússia i a l'Europa de l'Est.

Aquest ressorgiment s'ha degut en part a la revelació de l'extraordinària col·lecció d'art rus d'avantguarda reunida al llarg de 30 anys a Moscou pel recentment desaparegut George Costakis, donada a conèixer per primera vegada en un extens volum (unes 1.171 obres!) publicat a Nova York el 1981 i que va coincidir amb l'exposició d'una part de la col·lecció al Museu Guggenheim. Dos anys abans, a París, havia tingut lloc al Centre Georges Pompidou la transcendental exposició "París-Moscou", amb la seva contrapartida, celebrada al Museu Estatal Puskhin de Belles Arts de Moscou, el 1981. Al mateix temps, a Los Angeles (1980, Los Angeles Museum of Art) i a Washington (1981, Hirshhorn Museum and Sculpture Garden) es presentava una exposició monumental sobre "L'avantguarda a Rússia 1910-1930: noves perspectives" que tractava en profunditat aquest període. Anteriorment a aquests punts decisius encara recents, tan sols l'estudi pioner, i ara ja clàssic, de Camila Gray titulat *The Great Experiment: Russian Art 1863-1922*, havia examinat aquest camp, constituint durant anys la principal font d'informació en anglès relativa a aquest període.

L'IVAM, d'acord amb el seu programa de presentar al públic espanyol un panorama complet dels moviments d'avantguarda internacionals del segle xx, s'uneix a les esmentades institucions museístiques en oferir aquesta exposició de l'art gràfic



Alexei Krucheni, Vasili Kamenski, Kirill Zdanevich. Litografies pertanyents a l'àlbum "1918"

Portada: Liubov Popova. Sense títol. Linogravat en color.



El Lissitzky. Litografia pertanyent a la sèrie "Figures", 1923

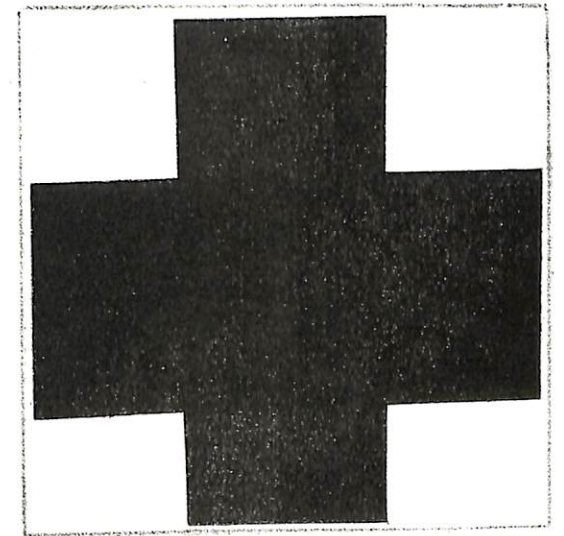
rus i hongarès del període heroic de les avantguardes russa i europea de l'Est, abans i després de la Revolució d'Octubre de 1917. Solament en una ocasió anterior s'han presentat a Espanya alguns materials gràfics d'aquesta època, encara que en un context diferent, en l'exposició *Dada y Constructivismo*, celebrada al Centro de Arte Reina Sofía de Madrid el 1989.

L'exposició preparada al Cabinet des estampes de Ginebra per Rainer Michael Mason i Isadora Rose-de Viejo, destinada especialment i exclusiva a ser presentada a l'IVAM, es centra en aquest període intens i seminal de l'activitat creativa russa i hongaresa, posant atenció en un grup d'artistes de talent, vitals, actius i en aquells dies joves (amb una proporció de dones anormalment elevada) compromesos tant amb l'art modern (molts realitzaren viatges a París; tots visitaren les exposicions internacionals celebrades a Moscou i a Budapest, de manera que coneixien l'obra contemporània de Picasso, Braque i Matisse) com amb les reformes socials i polítiques acords amb l'esperit idealista de l'època.

Mentre que a Occident tots hem sentit parlar o hem estudiat durant dècades la Bauhaus a Weimar i a Dessau, ¿qui tenia

notícia del seu equivalent rus, els *Vkhutemas* (Tallers superiors estatals d'art i tècnica) de Moscou i Petrograd, abans de 1980? Així mateix, tots coneixem la importància de la revista holandesa *De Stijl* de Theo van Doesburg, i però molt pocs han sentit parlar de la molt influent revista *Ma* ("Avui") de Lajos Kassak, fundada a Budapest el 1916! ¿Som conscients que Chagall i Kandinsky eren russos (no francès i alemany respectivament)? ¿Sabem que figures internacionals del món de l'art (filòsofs, estetes, crítics, historiadors) com Georg Lukács, Arnold Hauser, Charles de Tolnay i Frederick Antal foren tots membres de l'avantguarda hongaresa a Budapest abans que els esdeveniments polítics els dispersassen?

Aquesta exposició dóna a conèixer al públic espanyol l'obra gràfica d'una generació notable d'artistes russos i hongaresos —tant de l'esfera literària com de la visual— que va trencar amb les regles tradicionals de la sintaxi verbal i del significat (*zaum*, poesia transracional), i també amb la representació visual convencional, literal. Inspirant-se en les lliçons cubistes de Picasso i Braque, desenvoluparen els seus propis estils i imat



Kasimir Malévich. Litografia del llibre "Suprematisme", 1920